
PRIEKŠVārds

Jūsu rokās ir Latvijas Kristīgā akadēmijas Zinātnisko Rakstu 5. sējums. 2018. gadā augstskola atskatās uz sava darbības 25 gadiem, gadsimta ceturksni. Vai tas ir daudz, vai maz augstskolas attīstībai? Maz, ja salīdzinām ar senajām Eiropas un tepat Latvijas vecākajām augstskolām, bet daudz, ja paturam prātā – Latvijas Kristīgā akadēmija ir konceptuāla jeb, kā dažreiz saka, nišas augstskola. Augstskolas studiju programmas un zinātniskā darbība ir orientēta uz teoloģisko, humanitāro un sociālo zinātņu mijiedarbības izpēti praktiskā jomā. Šādas ievirzes augstskolu Eiropā nav daudz, tomēr pa šiem gadiem šai koncepcijai ir izdevies piesaistīt kolēģu interesi starptautiskā mērogā. Šis Zinātnisko Rakstu krājums to spilgti apliecina.

Viena no augstskolas stratēģiskās nišas dimensijām ir ES “sociālā motora” – sociālā dialoga – attīstība. Ir pienācis sociālas Eiropas laiks, ir nepieciešams izprast cilvēku dziļi, lai tālāk attīstītu ES sociālo dimensiju. Šāda atziņa ir Akadēmijas starpdisciplinārās domāšanas pamatā. Krājuma pirmajā daļā ievietoti materiāli no starptautiskā EZA (“Eiropas centrs strādājošo jautājumos”, Vācija) semināra “Iekļaujošs darba tirgus un jauniešu nodarbinātība: Eiropas analīze šķērsgrīzumā” (Latvijas Kristīgajā akadēmijā 2018. gada 31. maijā - 2. jūnijā). Starptautiskas konferences un semināri par aktuāliem sociālā dialoga jautājumiem augstskolā notiek regulāri katru gadu, to saturu esam centušies atspoguļot arī iepriekšējos Zinātnisko Rakstu laidienos. Publikāciju izlase un saturiskais vektors nepārprotami aizved lasītāju līdz augstskolas konceptuālajai atziņai, ka sociālās problēmas sabiedrībā, arī valsts un darba tirgus kontekstā, ir skatāmas kontekstā ar cilvēka stāvokli, viņa iespējām, iekšējiem resursiem un to aktivēšanu labvēlīgā vidē. Cilvēks un atbalstoša vide – tā ir ass, ap kuru rotē autoru veiktās analīzes Baltijas valstu un Eiropas šķērsgrīzumā.

Par to, ka Latvijas Kristīgās akadēmijas koncepcija rosina uz dialogu, liecina Akadēmijā aizstāvētie bakalaura un maģistra darbi karitatīvajā un sociālajā darbā, supervīzijā, sociālajā uzņēmējdarbībā, teoloģijā un Bībeles mākslā. Tā ir liela praktiskās pieredzes un teorētiskās analīzes bagātība, kas apliecina augstskolas starptautisko sadarbību un mācībspēku piedalīšanos konferencēs un zinātniskajos forumos un sadarbības tīklos Lietuvā, Igaunijā, Vācijā, Rumānijā, Itālijā, Francijā, Krievijā u.c., studējošo iesaistīšanos ERASMUS programmās. 2016. gada jūnijā augstskolas rektorei prof. Skaidrītei Gūtmanei bija unikāla iespēja ar augstskolas koncepciju iepazīstināt Romas Katoļu Baznīcas pāvestu Francisku viņa Apustuliskajā pilī Vatikānā.

Kādi ir šīs koncepcijas pamatvirzieni? Turpinot domu par augstskolas vecumu, jāteic – Latvijas Kristīgā akadēmija ir centusies mērķtiecīgi apzināt kristīgās Baznīcas mantojumu sociālajā jomā. Šis mantojums ticis uzkrāts kopš pirmajiem kristīgās Baznīcas gadsimtiem un attīstīts praksē un teorijā t.s. Baznīcas

tēvu laikā (līdz 7.gs.), Romas Katoļu Baznīcas sociālajā mācībā un Austrumu Pareizticīgās Baznīcas praksē (skat. prof. S.Gūtmanes rakstus). Pieminot sociālā darba vēstures pētnieka un teorētiķa, Jeilas Universitātes prof. V. Volterstorfa (ASV) atziņu, varam teikt: “Tā ir nepiedodama akadēmiska nolaidība – uzskatīt, ka sociālais darbs attīstījies tikai kopš 19. gadsimta vidus Eiropā. Baznīcas sociālās mācības saknes un saturs ir tam kliezdošs apliecinājums un vērtība, kas jāizmanto.” Uz šo jautājumu aktualizāciju vērš uzmanību prof. S.Gūtmane, apliecinot senatnes inovāciju aktuālo raksturu, kas karitatīvajam sociālajam darbam piešķir aksioloģijas vektoru. Prof. K.Kīslings (Vācija) atgādina šīs pieejas saknes arī Romas Katoļu Baznīcā. Esam pateicīgi prof. Kīslingam par atbalstu Akadēmijai šajā virzienā (sk. 108. lpp.).

Mūsu augstskolas kodols ir karitatīvā sociālā darba programma (maģistra un bakalaura līmenī), tajā fokusētas galvenās atziņas no pārējām jomām starpdisciplinārajā pētniecībā. Pirmā no tām – sociālajam darbiniekam nepieciešamas zināšanas un prasmes ne vien sociālā gadījuma risināšanā, bet arī socioloģijā un antropoloģijā (mācībā par cilvēku). Krājums piedāvā vairākus rakstus šajā virzienā (prof. S.Gūtmane, Dr. N.Harks).

Tas, ka sociālais darbs nav tikai prakse, bet arī pētniecības virziens, atgādina prof. K.Urponens (Somija) un Dr. N.Harks (Vācija), uz to atsaucas arī citi krājuma autori – Dr. P.Krīgers, prof. M.Medara ar kolēģiem (Igaunija), bet supervīzijas laukā prof. I.Dirgeliene un D.Kavaliauskiene (Lietuva). Sociālo problēmu analizē tiek norādīts uz praktiskiem risinājumiem un to risināšanai nepieciešamo precīzo zinātnisko metodoloģiju. Esam centušies parādīt, ka minētā V.Volterstorfa tēze ir spēkā arī 21. gadsimta sākumā, neraugoties sociālā darba teorijas un prakses virzību prom no Baznīcas resursiem. Krājuma sastādītāji ir centušies parādīt prakses un teorijas ciešo saistību.

Krājuma lasītājam tiek piedāvātas publikācijas par eksistenciālajiem jautājumiem supervīzijā (prof. I.Dirgeliene un D.Kavaliauskiene, Lietuva) un par naratīva terapijas izmantošanas iespējām karitatīvajā sociālajā darbā (doc. G.Dišlers, Latvija). Sastādītāji apzinās, ka šajā jomā ir vēl daudz, ko pētīt un praktiski pārbaudīt. Autori apliecina padziļinātu ieinteresētību personības uztverē, ar ko jāstrādā karitatīvajam sociālajam darbiniekam un supervīzoram., un uzskata, ka sociālās problēmas nav atrisināmas bez iedziļināšanās klienta personībā: klients izdara nozīmīgas izvēles, kas sakņojas būtiskās eksistenciālās pamatnostādnēs.

Tādējādi karitatīvais sociālais darbs skata klienta situāciju mikro, mezo un makro līmenī, aptverot visus trīs klasiskā sociālā darba līmeņus. Visi tie ir savā starpā cieši saistīti, izvijas viens caur otru, atspoguļo zemāka līmeņa fenomenus augstākā līmenī, un otrādi. Cilvēks savos lēmumos vadās pēc sabiedrībā dominējošiem naratīviem un pats piedalās to radīšanā. Krājuma autori uzskata, ka šī mijiedarbība ir pelnījusi starpdisciplināru pieeju sociālā darba satura bagātināšanā.

Dr. philol., prof. Skaidrīte Gūtmane
Latvijas Kristīgās akadēmijas rektore